6-a Jaro. N-o 294 APERAS SEMAJNE Leipzig, 22./5. 1930

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e Gvidanto: E. Lanti | SIDEJO de Plenum-Komitato de SAT 23, rue Boyer, Paris-20e | ADMINISTREJO: Kolmstr. 1, Leipzig O 27 Administranto: R. Lerfiner

EKLUMOJ SUR LA SITUACION EN HISPANIO

Kio okazas aktuale en Hispanio? Ĝis kia grado maturiĝis la respublikana ideo en la koroj de la amasoj? Ĉu vere la popolo pretiĝis por renversi definitive la ŝanceliĝantan konstruon de l' monarkio pene subtenatan per sinsekvaj diktaturoj?

Fakto estas, ke bolas tra la tuta lando. Tiu fakto estas tiom pli rimarkinda, ke ĝis nun ribeletoj k tumultoj preskaŭ ĉiam nur limiĝis je malgranda, kvankam por la tuto tre grava parto, nome Katalunio, kie disvolviĝis sufiĉe larĝa industria reto k sekve elkreskis proleta armeo. La respublikana ideo tie trovas krome apartan apogon per la specialaj tradicioj k naciaj sendependiĝaj tendencoj de tiu regiono.

Sed nun ekbolis ankaŭ en la centro, ribel-ondo verŝiĝis tra tuta Hispanio, la popola kolero ekflamiĝis minace k senpacience kontraŭ la putra regsistemo, kontraŭ ĝia reĝa reprezentanto k kontraŭ la multon promesinta k nenion plenuminta diktaturo de Berenger, kiu sekvis la de l' reĝo mem pro taktikaj motivoj forigitan Primo de Rivera. La hipokritaj manovroj de Alfonzo ŝajnas vanaj. Jen en Madrid, la ĉefurbo, la studentoj donis la signalon. Ili suprentiris ĉe la Medicina Fakultato la ruĝan standardon; ili solidariĝis kun la konstru-laboristoj en proksimo laborantaj. Kaj kiam oni volis dispeli ilin, ili surgrimpis la tegmentojn k ĵetis tegolojn kontraŭ la policistoj. Pafado k mortigoj sekvis. La universitato estas fermita.

Dume komencis paroladi travojaĝante la tutan landon personoj progresemaj, ŝatataj de l' popolo, kiel Unamuno k Sanĥez Guerra. Ili estas aklamataj de la amasoj. Kaj jam komencis malpermesi la registaro la kunvenojn, en kiuj devas paroli la respublikanaj ĉefoj, la profesoro Unamuno ricevis ordonon reiri al sia katedro. La registaro deklaras — komprenehle — ne cedi la atakon k perforte subpremi ĉiun provon de ribelo.

Riparlaboroj

La hispana reĝo provas helpe de diktaturoj rejirmigi sian ŝanceliĝantan domon

La batalo inter la reĝo k la respublika ideo estas en plena disvolviĝo . . .

*

Pri la aktuala situacio skribas al ni el *Sabadell* en Katalunio, fabrika urbeto proksima al Barcelono, K-do 7539, tekslaboristo, jenan vivoplenan raporton, kiu trafe karakterizas la ekscitiĝon, kiu kaptis la spiritojn en Hispanio k funde ekmovis ankaŭ la laboristan klason:

"Je la 28-a de aprilo, skribas la K-do, oni komencis en Sabadell grandan propagandon favore al la estonta respublika regado. Ni okazigis kunvenon kun Eduardo Ortega Gazet kiel oratoro. (Nuntempe la registaro ne permesas al li paroladi denove.) La salono estis okupita de pli ol 2000 personoj; en apuda salono, tiel granda kiel la unua, ankaŭ ĉeestis pli ol 2000 personoj, kiuj akceptis la parolojn per laŭtparolilo. Sed ĉar ambaŭ salonoj ne estis sufiĉaj, per aliaj laŭtparoliloj surstrataj kelkaj miloj da personoj ceteraj aŭskultis.

"Kiam finiĝis la parolado, ni organizis stratan manifestacion kun la parolinto k aliaj eminentaj K-doj oratoroj. Sed tial ke ni timis esti atakataj de faŝismemuloj, ni organiziĝis ruĝmilitiste por la memdefendo. Tio okazis je la 24-a horo.

"En unua de Majo, tagmeze je la 12-a horo, okazis granda protest-manifestacio, kiu celis 1. eksigi 4 urboficistojn, kiuj fie organizas faŝistan sindikaton; 2. akiri amnestion por ĉiuj pro niaj ideoj malliberigitaj. En tiu tago miloj k miloj da personoj el Sabadell sendis poŝtkarton al la registaro, en kiu oni postulas la liberigon de l' enkarcerigitoj, k tian peton oni faris ne nur en Sabadell, sed en tuta Hispanio. Oni celis 3. ke la registaro malfermu la ruĝan sindikatejon. (Unueca Sindikato). La faŝistoj provis alpropriĝi al si nian sidejon jam de kelkaj monatoj k dank' al la aktiveco de SAT-ano 5437 ili ne sukcesis. Oni celis 4. atingi permeson por fari amaskunvenon, kiu antaŭ nelonge estis malpermesita, ĉar ĝi devis

okazi en la Sporta kampo k ni ricevis la permeson okazigi ĝin nur ĉe la Respublika Societo.

"Dank' al la impona manifestacio oni kontentigis preskaŭ ĉiujn postulojn, kiujn ni faris al la urbestro. Okazis la kunvenego je 18-a horo, sed tri horojn antaŭe jam la salonoj estis plenplenaj. Intertempe la publiko legis ĵurnalojn, librojn ktp. SAT-ana rondeto estis leganta en Hispanio malpermesitan libron de generalo Lopez Ochoa, en kiu libro oni malkovras la veran vizaĝon k fiagojn de *Martinez Anido,* k la ĉeestantoj petis, ke ĝi estu legata laŭte. Tiam tuj stariĝis SAT-ano 16 409, kiu legis kelkajn paragrafojn publike, ĝis la oratoroj alvenis. La prezidanto prezentis tiujn lastajn al ni kiel unuecfrontajn respublikanojn.

"La parolantoj estis 1 junkomunisto, 1 laboristo de l' ruĝa sindikato, 1 katoliko (sed respublikano), kiun ni toleris, kvankam li ne sukcesis konvinki nin, 1 katalunano, 1 sindikatisto-anarkisto. Ĉiuj deklaris, ke ni iras rekte al respublikana regado. La aŭskultantoj estis proksimume 1500 personoj. Nokte je la 22-a horo ankaŭ komunisto faris paroladon, dum kiu oni disdonis broŝuron, en kiu ni anoncas esperantan kurson."

*

Ĉu ĉi supraj linioj ne estas pli ol simpla kroniko de okazoj? Ĉu ne brilas k lumas en ili la arda entuziasmo de batalantoj por novaj ideoj? Niaj SAT-K-doj en Hispanio, plej spertaj k plej konsciaj pri tio, kio devas esti farata por la emancipo de l' laboristaro, staras en la avangardo, por ke tiu lando, en kiu triumfe regis tiom longe la plej nigra reakcio, finfine liberiĝu el la diktaturo, per kiu oni ĝis nun silentigis la voĉon de l' proletaro!

Niaj kontraŭuloj estas analfabetaj en politiko

Jen estas instrua tabelo pri klasa deveno de plej famaj revoluciaj pensuloj, propagandistoj k agantoj:

Nomo	Epoko	Tendenco	Klasa deveno
Platono	4. jarc. a. K.[1]	komunisto	aristokrato
Mazdak	5. jarcento	komunisto	pastro (Persio)
Morus, Tomas	1478—1535	komunisto	aristokrato (lordo)
Kampanelo	1568—1639	komunisto	monaĥo
Babeuf	1760—1797	komunisto	lakeo, termezuristo
Mara	1743—1793	komunisto	kuracisto
Sen Simon	1760—1825	socialisto	aristokrato, princo
Oŭen	1771—1858	socialisto	fabrikposedanto
Furje	1772—1837	komunisto	komercisto
Kabe, E.	1788—1856	socialisto	prokuroro de monarkio
Blanki, Aŭg.	1805—1881	socialisto	ido de regna oficisto
Prudon	1809—1865	anarkisto	vilaĝanido, kompostisto
Ŝtirner-Ŝmidt	1806—1856	anarkisto	nekonata, do—suspektinda
Hercen-Jakovlev	1812—1870	socialisto	nobelo riĉa
Belinskij	1811—1848	socialisto	kuracistido, verkisto
Marks, K.	1818—1883	komunisto	burĝido
Bakunin	1814—1876	anarkisto	nobelo
Engels, F.	1820—1895	komunisto	fabrikposedanto
Tolstoj, L.	1828—1910	anarkisto	grafo
Ĉerniŝevskij	1828—1889	socialisto	pastrido
Lasal	1825—1864	socialisto	burĝido
Kropotkin	1842—1921	anarkisto	princo
Belami, E.	1850—1898	socialisto	pastrido
Zasuliĉ, V.	1851—1919	socialistino	nobelino
Kaŭtski, K.	1854—	socialisto	
Morozov, N.	1854—	socialisto	nobelo riĉa
Ĵores, J.	1859—1914	socialisto	burĝido
Pleĥanov	1857—1918	komunisto	nobelo
Lenin	1869—1924	komunisto	etburĝo, ido de regna oficisto
Luksemburg	1871—1919	komunistino	burĝidino
Urickij	1873—1918	komunisto	burĝido
Reklu, E.	1830—1905	anarkisto	pastrido
Perovskaja	1854—1881	socialistino	aristokratino
Trocki, L.	1879—	komunisto	vilaĝanido
Lunaĉarski	1875—	komunisto	nobelo

Inter plej proksimaj parencoj de Marks estis vico da hebreaj pastroj. Lia fidela edzino estis filino de tre alta regna oficisto — aristokrato *(Fon Vestfalen).* Plej fidela helpantino de Lasal estis ne iu laboristo, sed . . . grafino Hacfeld. Patro de Lenin estis domposedanto k sufiĉe alta ordenita regna oficisto — distrikta lernejestro. Do la fabelo de klasa deveno de revoluciaj pensuloj k agantoj[1] estas vere konsterna! Nur tre malmultaj el la agantoj kvazaŭ *okaze* havas pli malpli konvenan klasan devenon: Babeŭf, Prudon, Bebel — suboficirido k tornisto; Trocki — filigita de iu vilaĝano de Ĥersona gubernio. Ĉiuj ceteraj venis el malamika tendaro! Se oni volus juĝi la socialistan aŭ komunistan movadon laŭ deveno klasa de l' komencantoj, oni devas konkludi, ke la movado estas burĝa, se ne aristokrata!

Sed evidente la konkludo estus erara. Ne gravas — kiu donis la ideon, gravas — por kiu estas donita la ideo. Tamen kiel klarigi la konsternan fakton? . . .

Science bazita socialista k anarkia mondkompreno estas plej moderna k komplika filozofia sistemo. Tial sole por kompreni ĝin (des pli por krei ĝin) estas bezonaj grandaj k multaj scioj k spertoj, kiujn en nunaj vivkondiĉoj povas doni nur posedanta klaso. Nur ĉi tiu klaso havis k havas materian eblon ricevi sciojn k spertojn k ekzerci siajn kapablojn k talentojn. Simpla manlaboristo fizike ne povas havi la eblon — li preskaŭ absolute ne havas liberan tempon k monon por okupi sin en scienco, eĉ en artoj. Ĉiuj famaj proletaj verkistoj estas jam delonge *profesiaj* literaturistoj, ne laboristoj (M. Gorki, London k. a.). Tial reprezentantoj de l' reganta klaso *plej sentemaj* k talentaj *unuaj* ricevas eblon sciiĝi pri kaŭzoj de l' socia maljusto k malprogreso, ili *unuaj* flamiĝas pro la maljusto, revas k penas konkludi pri vojoj de plua evoluo de homsocio. Poste ilin sekvas same sentema k fakte havanta saman devenon lernantaro inteligenta. Nur kiam la movado maturiĝas, venas al ĝi tiuj, kies interesojn ĝi esprimas. Ili kleriĝas, reprezentas plej progresemajn tendencojn de sia epoko, tial superas malnovanojn k finfine kreas Novon. *Ĉi tiu fakto povas esti rigardata kiel plej elementa socia leĝo.* Ĝi dialektike klarigas socian progreson, kiu okazas pro akumuliĝo de kontraŭdiroj en la socio. Novo naskiĝas k kreskas en Malnovo. Kiam la Novo sufiĉe maturiĝas ĝi krevigas la Malnovon por saltigi la socion sur pli altan ŝtupon de progreso. Do — kiuj juĝas pri socia movado laŭ klasa deveno de ĝiaj komencantoj, tiuj estas *analfabetaj en politiko.*

Esperanto estas tre grava socia movado, kiu ne havas tiom hontindan devenon, *ĉar ĝi estas plej moderna.* La kreinto de esperanto estis nek aristokrato nek fabrikposedanto, sed nur simpla k malriĉa okulisto, *kiun la oficiala scienco tute ignoris.* Estas konata fakto, ke la oficiala scienco priservas interesojn de l' reganta klaso k tial blindas en multaj rilatoj. Adeptoj de esperanto plejparte estas proletoj-inteligentuloj k lernantaro. Sed la kontraŭuloj de esperanto eĉ el vico de komunistoj, instigataj de "gvidantoj", ofte nomas nian mov-

[1] Antaŭ krista tempkalkulo.

[1] Tamen bone notu k neniam forgesu, ke ili ĉiuj dum tuta sia vivo estis persekutataj k ĉasataj kiel plej sovaĝaj k danĝeraj bestoj.

adon etburĝa sole pro tio, ke esperantistoj plejparte ne estas simplaj manlaboristoj, ke esperanton kreis doktoro-okulisto, t. e. etburĝo! Klaras, ke tiaj kontraŭuloj (ordinare burĝe poliglotaj), eĉ se ili havas partibiletojn k venas el okulvitrumita vico de "gvidantoj", estas politike analfabetaj! . . .

7-a horzono, nordo. *M. Krjukov.*

La Naci-Socialista (faŝista) Partio en Germanio

Jam depost la renverso de l' malnova reĝimo k la sinsekvaj multnombraj provoj de l' revoluciema proletaro forrenversi la tutan fundamenton de l' kapitalista ŝtato, organiziĝis la kontraŭŝtaro de l' plej persistaj k plej konsciaj kontraŭuloj al la nova sociordo. La laboristaj amasoj devis batali ne nur kontraŭ armeo k polico, kiuj restis en la manoj de reakciaj gvidantoj, sed ankaŭ kontraŭ volontulaj taĉmentoj formitaj plejparte el studentoj — kiel en 1920 — k aliaj burĝe klaskonsciaj elementoj, kiuj defendis sian privatposedon k ankaŭ celis restarigi la monarkion. Hodiaŭ granda parto el tiuj elementoj troviĝas en la naci-socialista partio, kiu ĉe la lastaj parlament-elektoj povis konstati konsiderindajn progresojn.

Jam en 1919 Hitler fondis en Bavario tiun partion, kiu post la "puĉo"[1] de 1923 k la kondamno de l' ĉefo forvaporiĝis. La partio tiam ekzistis nur en Bavario, Turingio k en kelkaj mezgermaniaj urboj. En la nordo la ekstrema naciismo estis reprezentita de kunligana grupo, la "rasistoj", kiuj tamen diferencis de Hitleranoj. La elektoj de decembro 1924 ebligis nur al 15 ekstrem-naciistoj eniri la parlamenton (anstataŭ 32 en majo samjara) k nuligis preskaŭ la rasistan grupon. Tiam la loko por Hitler estis libera: per lerta organizado k energia propagando li okupis la lokon de l' malaperinta grupo en nordo de Germanio k instalis sian propran partion tra la tuta regno.

Depost 1927 li fondas en Berlin, Meklenburgo, Ruhr-teritorio multnombrajn "sportsekciojn" aŭ "ataktrupojn". Bone ekipitaj (armitaj), instruataj de malnovaj oficiroj, tiuj trupoj estas antaŭ ĉio destinitaj por perfort-manifestacioj: ili atakas la kontraŭulajn partiojn, ĝenas la publikajn kunvenojn. Ĉu ili serioze povus entrepreni renvers-provon? Certe ne kontraŭ la regna armeo, nek eĉ kontraŭ la polico: tial la naci-socialistoj propagandas inter la armeo mem (kio sekvigis la areston al pluraj oficiroj).

La naci-socialista (faŝista) propagando estas tiu de l' ĉelformado. Ĉie formiĝis ĉeloj, en la armeo k en la administracioj, en fabrikoj k universitatoj, ĝis en la lernejoj. En Berlino ekzistas tiel 1200 personoj komanditaj por formi ĉelojn en la stratoj aŭ domkompaktoj. Ĉiu el ili disdonas broŝurojn en la sektoro fiksita al li, informiĝas pri la politikaj tendencoj de l' loĝantoj k turnas sin al tiuj, kiuj ŝajnas konverteblaj al la naci-socialismo. Al tiuj metodoj ŝuldas la partio siajn lastdatajn sukcesojn, ne nur en la parlamentaj elektoj de l' "landoj" aŭ komunumaj elektoj depost du jaroj: eĉ la ministro Frik (Frick) regas en Turingio, la magistrato de Koburg havas naci-socialistan plimulton. En pluraj universitatoj kvarono aŭ triono de l' studentoj estas Hitleranoj. En kelkaj industrioj, kiel la Simens (Siemens)-fabrikoj la konsilantar-elektoj donis ĉi jare 1121 voĉojn al la naci-socialista listo (kontraŭ 0 en antaŭjaro).

La faŝisto Frik instaliĝis kiel ministro en Turingio

Estas precipe iu fifama persono nomata Gebels (Göbbels), eksstudento de Hajdelberg (Heidelberg), kiu valore helpas al Hitler: li organizis la Berlin-Brandenburgan sekcion: fanatika, perfortema k senskrupula, li scias logi precipe junulojn, li parolas preskaŭ ĉiuvespere en publikaj kunvenoj k neniam maltrafas la okazon por skandala interrompo en la regna parlamento, kie li estas frakciestro (Hitler ne estas germana civitano, sekve ne povas esti deputito). Ŝajnas, ke la laŭroj de Gebels, kiu havas la avantaĝon agiti en la ĉefurbo, komencas enombrigi Hitler: laste li malhelpis transformi ties duonsemajnan gazeton (La Atako = *Der Angriff*) en ĉiutagan ĵurnalon k kreis por Berlino k Nordgermanio speciale eldonon de sia propra ĵurnalo (Rasista observanto = *Völkischer Beobachter*), kiu aperas en Munĥeno.

Alia leŭtenanto de Hitler (ebla konkuranto) estas Ŝtraser (Strasser), eksfarmaciisto en Munĥeno, hodiaŭ la granda eldonisto de la parti-ĵurnaloj. Li tenas la rekordon je insultaj interrompoj en regna parlamento. Li estas negocisto k organizanto. Li fondis ĵurnalon en Berlino, krome du aliajn ĉiutagajn gazetojn, du semajnajn, unu duonmonatan revuon k multnombrajn broŝurojn poramasajn (el kiuj kelkaj vendiĝis je pli ol centmil ekzempleroj).

La danĝero de tiu ŝovinista, kontraŭjuda partio por la nekonscia laboristaro kuŝas en tio, ke ĝi ŝajnigas revoluciemon, dum vere kelkaj grandaj kapitalistoj, industriistoj k posedantoj "tiras la ŝnurojn" (havas en manoj la aparaton). Ĝia "socialismo" manifestiĝis origine per kelkaj program-punktoj, kiel tia: "Ni postulas leĝon por la elproprigo sen kompenso de bienposedantoj en la ĝenerala intereso." Tiu ĉi depostulo fermigis la monsakon al kelkaj subvencintoj de Hitler, k li tial aldonis antaŭ du jaroj jenan deklaron: "Ĉar nia partio restas sur la bazo de l' privatposedo, rezultas, ke la vorto *elproprigo sen kompenso* aplikiĝas al proprajoj, kiuj estas akiritaj neleĝe aŭ ne estas administrataj konforme al la publika intereso." Similaj limigoj en la revolucia programo de Hitler aperigas ĝin kiel nuran farson. La naci-socialista partio estas kondamnita morti je la esenca kontraŭdiro inter la aspiroj de ĝiaj mecenatoj k tiuj de ĝia anaro. Momente ĝi prezentas kun siaj du mil lokaj sekcioj, sennombraj ĉeloj k asocioj filiiĝintaj, siaj sesdek ĵurnaloj k revuoj sufiĉe atentindan kontraŭrevolucian potencon, kiu senpacience atendas nov-elektojn al regna parlamento, ĉar, se ili okazus post tre mallonga tempo, povus obligi la nombroj de ĝiaj reprezentantoj, dum poste tiu ŝanco pli k pli malgrandiĝos. *H.*

[1] Provo renversi surprize la regantan reĝimon sen amasa apogo.

POR NIA DISTRO

Kiel la gepatroj, tiel la infanoj

Patrino: Kion vi faris dum la tuta tempo, infanoj?

Mario: Ni ludis je "patro k patrino".

Patrino: Kaj kiel vi faris tion?

Mario: Kaĉjo sidiĝis ĉirkaŭ la tablo k mi imitis kuiradon k alportis al li la manĝaĵon. Kaĉjo tiam imitis manĝadon, post tio li forjetis la kuleron k kriis: "Tio estas pork-manĝaĵo". Mi respondis: "Vi estas ŝafkapulo." Nun Kaĉjo prenis la teleron k ĵetis ĝin al mia kapo. Mi faris la samon per la supujo. Post momento Kaĉjo diris: "Mia karulino, mi aĉetos al vi novan ĉapelon." Kaj mi respondis: "Ho, mia kara Kaĉjo, nun mi scias, ke vi tamen amas min!" *M. S., Mannheim.*

KUN TIU ĈI NUMERO ESTAS EKSPEDATA "LA NOVA EPOKO" ★

Por- kaj kontraŭ-militaj agadoj en Estonio

(Vidu n-ojn 292/93)

3. Pormilitaj agadoj ĉe plenaĝuloj

Pri tio zorgas la t. n. "Defend-Ligo". Ĝi estas organizo simila al alilande ekzistantaj samcelaj institucioj. Privataj personoj povas tie laŭplaĉe milit-ekzerci sin. Okaze de milito ili estas kompreneble devigataj ĝin partopreni. Nun ofte la burĝoj uzis tiun ĉi Ligon por subpremi strikojn, sekve — por siaj klasceloj. Sed ĉiujare la registaro donacas al la Defend-Ligo subvencion de 650 mil kronoj, por ke ĝi povu nutri aron da oficiroj k instruktoroj, kvankam la laboristaro malsatas k senlaboras. Por alkonduki sufiĉe da anoj, burĝaj entreprenistoj devigas siajn subulojn aliĝi la Ligon. Same en multaj ŝtat-oficejoj oni preferas "defend-liganojn". La laboristaro bone komprenas la esencon de tiu ŝovinista k kontraŭproleta organizo k malamas ĝin. La Ligo estas danĝero por la tuta popolo, ĉar nun ĉiu ekde sia 17-a vivjaro, kiu aliĝas tiun organizon, povas havi hejme per ŝtata mono aĉetitan pafilon. Kiel la socialista deputito K-do Martinson sciigis en parlamento, li eltranĉis ĉiujn artikoletojn el gazetoj, kiuj priskribis iun akcidenton per pafilo. Li trovis, ke ĉ. 100 homoj ĉu sin mem, ĉu iun alian mortpafis per hejmdefenda pafilo dum unu jaro! Ĉar en Estonio estas nur iomete pli ol miliono da loĝantoj, la nombro estas jam sufiĉe pensiga. Ke la Ligo propagandas ĉiam ŝovinismajn k naciismajn ideojn, estas memkompreneble.

Malgraŭ la faktoj, ke ĉiujare tioma kvanto da personoj devas pagi per la vivo sian sindonemon al tiu organizo k burĝoj uzas ĝin por siaj klasaj celoj kontraŭ la proletaro, la parlamento ne ĉesas subvencii ĝin.

4. Kontraŭmilitaj agadoj

Kontraŭ la militinstruado en lernejoj leviĝis ankaŭ la geinstruistaro. Dum Baltlanda instruista kongreso, somere de 1928 en Tallinn, estis unuanime aprobita kontraŭ-militinstrua rezolucio. La militministro kompreneble malatentis ĝin.

Ankaŭ la gimnazianoj mem akre parolis kontraŭ militinstruado, montrante per bonegaj faktoj la sensencecon k malbonajn flankojn de tiu lernado. Tio okazis pasintsomere dum gimnaziana kongreso en Pärnu.

Plej akran fronton kontraŭ la militismo konstruas la Junsocialista Asocio. Ĉiuaŭtune ĝi aranĝas kontraŭmilitan semajnon, dum kiu estas organizataj multaj amaskunvenoj en ĉiuj urboj k urbetoj. Lastaŭtune helpis la disvastigon de kontraŭmilita pensmaniero tre bone la libro *"Neniam plu militon"*[1], kiu per trafaj bildoj montras al ĉiuj plej bone la milit-turmentojn k -kruelojn.

Kvankam oni persekutas en lernejoj la kontraŭmilite pensantajn lernantojn, tamen la gimnazianoj pli k pli komprenas, ke milit-instruado estas veneno por ili, k ili serĉas rimedojn por kontraŭstari.

En Tallinn, la ĉefurbo de Estonio, ekzistas jam du jarojn bonege organizitaj k gvidataj junpioniraj taĉmentoj ĉe Junsocialista Asocio. Nun, antaŭ 3 monatoj, ankaŭ en Pärnu estis organizataj samcelaj taĉmentoj por ŝirmi proletinfanojn kontraŭ burĝa venena agado k eduki ilin en proleta, sennacieca k kontraŭmilita pensmaniero. Ni havas multajn malhelpojn. Mankas taŭgaj lertaj gvidantoj, mankas ankaŭ ejoj. Krome multaj instruistoj persekutas la geknabojn, kiuj partoprenas niajn kunvenojn. Kvankam laŭleĝe nia junpionira organizo estas permesata, la instruistoj ja havas sufiĉe da rimedoj por persekuti siajn instruatojn.

Malgraŭ ĉiuj malfaciloj nia afero kreskas. La kontraŭmilita pensmaniero ĉiam disvastiĝas; la junpioniroj preskaŭ ĉiutage kolektiĝas en "Laborista Hejmo" ĉu por lerni esperanton, ĉu por gimnastiki, ĉu por aliaj entreprenoj. La amasoj tute ne konsentas kun burĝaj "hejm-defendantoj" k postulas, ke la ŝtato donu panon al malsataj laboristoj, antaŭ ol ĝi subvencias la soci-detruantajn entreprenojn de l' kapitalistoj.

15 428, Pärnu.

[1] Eldonita en Amsterdam, 1929. La bildoj havas 6-lingvajn subskribojn, sed bedaŭrinde mankas esperantaj.

ALVOKO POR LA 300-a NUMERO DE "SENNACIULO"

Ni komunikas al la legantaro, ke ni intencas eldoni la

300-an numeron de "S-ulo"

kiel speciale ampleksan k laŭ enhavo k ornamo bele aranĝitan jubilean n-on[1]. Ĉiuj Ge-SAT-anoj, kiuj en tiu okazo havas iom apartan, originalan, ian valoran ideon por eldiri, estas invitataj sendi sian kunlaboraĵon. Ni tamen antaŭe atentigu, ke 1. la skribaĵo ne estu tro ampleksa; ĝi estu konciza, klara, enhavoplena; 2. ĝi ne rilatu al temoj, kiuj ne tuŝas nian movadon; 3. ni ne enpresos manuskriptojn, kiuj ne montras sufiĉan pensan originalecon.

Verkemuloj sendu kiel eble plej rapide, por ke ni povu konsideri viajn verkojn ĉe kompilo de la specialn-o!

Redakcio.

[1] Eksterabonajn mendojn akceptas jam nun la Administracio. Poekzemplera prezo: 0.20 mk. g. (ĉe mendo de minimume 5 ekz. rabato de 30%).

Malpuraj manoj for de Majakovski!

"Ĉiun mian sonoran forton de poeto mi fordonas al vi, atakanta klaso!" *V. Majakovski.*

Je 14. aprilo pafmortigis sin en Moskvo la rusa poeto V. Majakovski (v. ankaŭ n-on 292). Tuj post tiu nigra katastrofo la kapitalista gazetaro ekbabilaĉadis pri konsumiĝinta talento de l' verkisto, pri lia malharmonio kun la epoko de socialisma konstruado en USSR, pri tio ke V. Majakovski donis al la popolo senvalorajn poeziajn verkojn ktp. Eĉ la komunista "Rote Fahne" (Ruĝa Standardo) presis absurdon pri la poeto.

Tio devigas min kriegi al la tutmonda proletaro, kiu estis k kion donis al la laboristaro V. Majakovski. Aŭdu!

Majakovski komencis sian literaturan vojon kiel poeto-futuristo. De l' unuaj tagoj lia verkista vivo estas severega batalo kontraŭ estintaj vidpunktoj en literaturo. En tiu ĉi batalo ĝis la lastaj tagoj lia moto estis: "Literaturo estu servistino de l' klaso en ĝia batalo!"

Dum sia vivo li ĉiam estis fidela al ĉi tiu moto. Kun siaj tondrantaj versoj li ĉiam staris en la batalfronto de l' rusa proletaro: dum la jaroj de l' civila milito li skribis versetojn por kontraŭburĝaj afiŝoj, en tagoj de pactempa konstruado li per siaj verkoj batalegis kontraŭ alkoholuloj, kontraŭ diboĉuloj ("ĥuliganoj"), kontraŭ malŝparuloj de ŝtata mono, kontraŭ ĉia ideologio malamika je nova, racia vivmaniero. Ĉiu lia verso estas viva dokumento pri batalo de l' rusa proletaro por socialismo. V. Majakovski estis tamburisto de l' proleta revolucio antaŭ k dum ĝia ekesto; li estis ŝtonportisto por socialisma konstruado, post la venko de l' Revolucio.

Bonvolu nomi al mi poeton, kiu tiel fidele servis al la Revolucio, kiu tiel multegon donis al la proletaro, kiel Majakovski! — Tia poeto antaŭe ne ekzistis k nun ne ekzistas sur la tuta terglobo.

V. Majakovski — proleta revolucio k proleta konstruado de nova mondo . . Liaj marŝoj ankoraŭ multegajn jarojn estos vokantaj proletojn al batalo k al venko en ĉiuj frontoj. Majakovski donis ne nur versojn, bezonegajn por ĉiu nia momente travivata, en batalo

brulanta, tago; li kreis proletan poezion, li kreis la lingvon de l' nuntempa poezio. Nur tiu, kiu malbone konas la kreadon k verkojn de Majakovski, kiu ne pli bone komprenas la vojon de l' progresanta poezio, kiu malbone imagas formojn k karakteron de l' poezio de batalanta k venkanta proletaro, nur tiu povas skribi k presi tiajn sensencaĵojn pri Majakovski k pri lia literatura vojo, kiajn oni presis en la kapitalista gazetaro.

En mateno de l' 14. aprilo 1930 grandega vivo estis interrompita per pafo en la koron. Kaŭzo? — Tute ne rilatanta al lia literatura laboro, aŭ al socia vivo de l' lando, kaŭzo por lia pafmortigo estas tute individua. Tiu katastrofa okazo aperis kiel rezulto de momenta psika malforto dum la lasta malsano de l' poeto. Furioza penso pri pafmortigo ekfalis sur lian kapon kiel briko de tegmento. La tuta dudek-jara verkado de Majakovski kontraŭas solvon de l' vivproblemoj per pafo en koron.

Ni diras al la burĝaj skribaĉuloj: "Bonvolu, sinjoroj, ne peni pri taksado de l' poeto Majakovski: la revolucia proletaro havas en tiu ĉi demando pli grandan juĝkapablon, k ĝi mem bonege scias signifon k valoron de Majakovski por la "atakanta klaso".

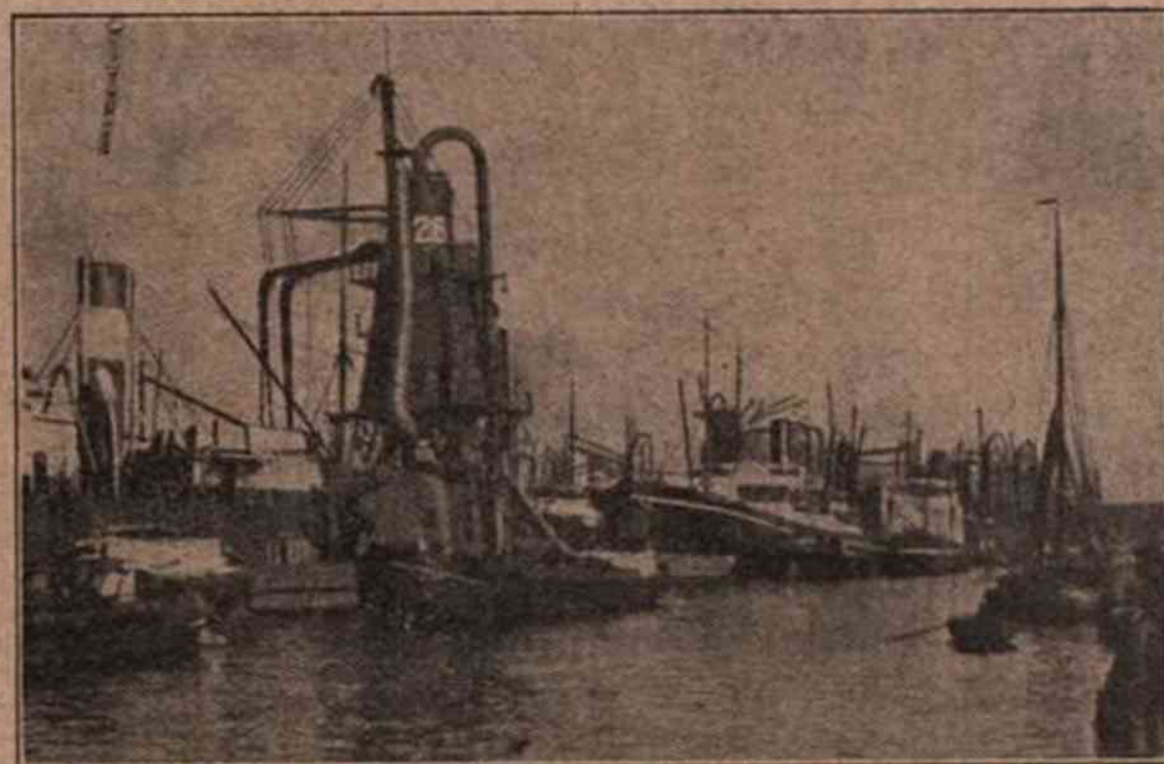
En Moskvo al ĉerko de l' poeto ĉeestis, por rigardi lin lastfoje k por transkonduki lin en kremaciejon, pli ol 200 mil proletoj. Tiu fakto estas bona kontraŭfrapo al ĉikanoj de burĝaj jurnalistoj.

Bazilo Kalaĉev, Leningrado.

LA URBO ROTTERDAM

Tial ke ekzistas en Rotterdam la intenco organizi renkontiĝvesperon por la SAT-anoj, kiuj vojaĝos al nia jubilea kongreso, mi klopodos prezenti skizon pri tiu urbo, ĉar ni esperas, ke multaj eksterlandanoj vizitos nin.

Estis verŝajne en la naŭa jarcento, kiam aro da fiŝistoj k teksistoj venis al la trankvila rivereto, Rote *(Rotte)* proksime de la rivero Mas *(Maas)* k fondis tie vilaĝon. La prizorgo de l' provizo por la maristoj, kiuj ofte tre longe devis atendi antaŭ la tie konstruita kluzo, allogis kompreneble komercistojn, k iom post iom kreskis el la vilaĝo urbo, urbego. Speciale post la kapitulaco de Antverpeno antaŭ la hispanoj en 1585 venis de tie multaj komercistoj. Oni trovis liberon de religio k komerco. Por la urbo sekvis tre trankvila periodo en vera ekonomia evoluo, konstante progresanta kun nur kelkaj periodoj de senmovo.

Rotterdam, Mashaveno

Kaj nuntempe... ĝi estas la plej interesa haveno de Holando k unu el la plej grandaj, se ne eĉ, la plej granda haveno de l' eŭropa kontinento. La nombro de loĝantoj estis je 1. oktobro 1929 580 881.

La haveno

Tre multaj kaŭzoj favoris la grandan evoluon de Rotterdam kiel havenurbo. Precipe mi citu la favoran ankrofundon en la rivero, kiu estas ŝipveturebla el la mezo de l' kontinento ĝis la maro. La plej grandaj marŝipoj povas facile atingi Rotterdam pro la eksterordinare favora eniro ĉe la Norda Maro.

Kiam oni pripensas, ke la markomerco de Rotterdam al la postlando ne okazas tra mallarĝaj kanaloj k iliaj neeviteblaj kluzoj, sed tra grandaj ŝipveturablaj riveroj, liberaj de ĉiuj bariloj, tiam oni komprenas facile, ke Rotterdam superas la aliajn havenojn. La facila enireblo k atingeblo al Rotterdam kun ĝiaj havenkontoroj k dokoj sen devigo preterpasi pontojn aŭ kluzojn, allogas ankaŭ la ŝipojn, kiuj fakte havas alian destinon, por kunporti la bezonataĵn provizojn (kiel karbo, oleo k manĝaĵo). Inter la plej gravaj estas la Val-*(Waal)haveno*, kiu ampleksas 310 hektarojn, la Mashaveno kun surfaco de 60 hekt. Sume estas pli ol 15 havenoj, kiuj estas provizitaj per la plej mo-

LA EVOLUO SEN DIO

(Daŭrigo. Vidu antaŭan n-on.)

3. L a s e n u t i l a j o r g a n o j

Pli ol 100 organoj, kiujn uzas la malsuperaj animaloj, estas senutilaj por la homo. Inter ili la apendico, la postbuŝaj glandoj, la muskoloj movantaj la kranihaŭton k la orelojn. Ĉiu viro posedas senutilajn mampintojn k utero-postrestojn; ĉiu virino posedas postrestojn de vira organo — ĉar la praŭloj de l' speco estis iamomente "hermafroditoj" — estaĵoj samtempe viro k virino.

Ĉiu farmservisto povas kontroli la veron, observante porkon, ke supre k malantaŭe de siaj fingroj ĝi posedas ankoraŭ aliajn, velkintajn k senutilajn.

"Por kompreni la ekziston de elementaj organoj, sufiĉas supozi, ke primitiva praulo posedis la diritajn organojn en perfekta stato k ke en la modifitaj vivkondiĉoj ili grande reduktiĝis, ĉu pro manko de uzado, ĉu pro la natura selekto de l' individuoj malplej malhelpitaj de superfluaj partoj" (Darvin).

4. S t r u k t u r - s i m i l o

"Kiom aperas neklarigebla, se oni baziĝas sur la doktrino de l' sendependaj agoj aŭ kreoj, la similo ekzistanta inter la homa mano, la hunda piedo, tiu de l' foko, la flugilo de l' vesperto? Kiom facile klariĝas tiu ĉi similo, kontraŭe, se oni turnas sin al la principo de l' natura selekto de l iomaj sinsekvaj varioj ĉe la diferencigitaj posteuloj de unusola praavo" (Darvin).

5. L a g e o g r a f i a d i s d i v i d i ĝ o

La animaloj de unu donita regiono havas la saman ĝeneralan karakteron, sed kiam oni transpasas la limon, kiun formis la montaro aŭ la oceano, oni renkontas novajn vivoformojn. Tiu fakto ne povas harmonii kun la doktrino pri la specialaj Kreoj. Ĝi devenas necese de la Evoluo. Ĝis tre freŝdata epoko Aŭstralio nombris neniajn superajn bestojn. Kial? La Evoluo solvas la problemon. Antaŭ proksimume cent milionoj da jaroj, kiam la makropo tie reprezentis la plej altan vivoformon, Aŭstralio fariĝis insulo. Ĉu la makropo faris, transmaren, la vojon ire-revene al la arkeo de Noa?

6. L a k r e i ĝ o d e n o v a j s p e c o j p e r l a h o m o

La homo kreis novajn specojn. La terpomo Berbnk (Burbank), la Loganberi (Loganberry), la vinbero, la kakto sen dornoj estas produktitaj per la artefarita selekto. La sama procezo produktis 200 rasojn da kolomboj malsovaĝaj, el kiuj kelkaj konsistigus apartajn specojn, se ili vivus en sovaĝa stato. La brasiko, la brasikrapo, la verda brasiko, la florbrasiko kaj la brasiketo (rozbrasiko) elvenas de komuna trunko.

Kion la homo faris malgrandskale en mallonga tempodaŭro, la naturo plenumas ĝin sur vasta skalo dum la daŭro de geologia periodo. La homaj agoj estas pripensitaj, tiuj de la naturo estas blindaj.

La Pruvoj pri l' Evoluo

7. L a g r a d i ĝ o d e l' o r g a n i s m o j

Neniu limo klare signita disigas la specojn, la klasojn, la regnojn. Tiuj

dernaj iloj kiel elevatoroj, suĉiloj, leviloj k aliaj por rapida ŝarĝo k malŝarĝo. Nur en la pli malnovaj havenoj oni uzas ankoraŭ la antikvajn levilojn.

Estas plie 35 naĝantaj grenelevatoroj, k eĉ la pesado okazas aŭtomate. Sume troviĝas 9 dokoj, kiuj ebligas la riparon de la plej grandaj ŝipoj. Meritas atenton ankaŭ, ke la Holand-Amerika Linio posedas i. a. 7 grandajn vaporŝipojn kun duoblaj mov-ŝraŭboj, kies plej malgranda enhavas 15 450 milkilogr. k la plej granda *"Statendam"* 35 000 milkilogr.

Du grandaj pontoj kondukas trans la riveron, la longo de l' Mas-ponto estas 326 m. La rivero ĉe R'dam k la tuta havenkomplekso estas speciale belaj. La brila akvo, la domoj, la konstruejoj, la ŝipegoj, leviloj, maŝinoj, kantinoj, la trenŝipoj, kiuj al- k forveturas. Kaj kiam vesperiĝas, vastiĝas ĉie la ora-ruĝa-verda k flava lumo, ĵetas la elektraj lampoj siajn plenlumojn sur la riveron k montras sin ĉe la bordo lumoj k reklamoj. Kaj estas ankaŭ en la haveno, kie la fiera ĝemanta laboro festas siajn triumfojn; tie ĉi klakadas la marteloj, laboras la elevatoroj, streĉiĝas la leviloj, pistas la maŝinoj, ekkaptas la feraj brakoj la karbojn en la spaco. La laboro en la haveno estas kruda k malregula k la danĝeroj tre grandaj. En la havenmetioj socia protekto estas tre necesa.

Nur en la havenoj laboras proksimume 10 mil laboristoj, el kiuj 3 mil estas organizitaj (2500 en la Centra ligo de Transportlaboristoj, kiu apartenas al I. T. F.). La malbonstatoj por la havenlaboristoj estas teruraj, k kvankam la organizoj pli k pli ŝanĝis, restas ankoraŭ multo plibonigenda.

En la urbo

Antaŭ la milito la aspekto de l' urbo diferencis multe de la nuna. Tie, kie iam fluis malgranda rivereto k montris sin ankoraŭ la famaj holandaj muelilo, estas nun la bulvardo de R'dam, kie brilas la nova urbdomo k poŝtoficejo. Por akiri la bezonatan lokon, kie oni povis konstrui ilin, estas malkonstruitaj *681* loĝejoj, 127 pakmagazenoj k 35 kafejoj. La poŝtoficejo kostis 5 mil. da guldenoj. La marĉa tero treege altigis la konstrukostojn. Por la urbdomo oni puŝis en la teron 8300 palisojn k 5900 por la poŝtoficejo. Ĉi tie koncentriĝas la burĝaro de R'dam. Ĉiun vesperon oni povas vidi laŭlonge de la strato grandan nombron de aŭtomobiloj. Oni povus nomi tiun straton la knabin-merkato, kie vespere k dimanĉe la tutan tagon centoj k centoj da gejunuloj promenas, spionante k allogante unu la alian. Tamen ili aspektas kiel sinjoroj k sinjorinoj. Knabino sen kovrita kapo hontigas ilin. Io simila estas la Ŝidama (Schiedama) digo. Ĉi tie regas la prostituo. Kafejo troviĝas apud kafejo. La plej granda elcento estas maristoj, kiuj oferas la lastajn cendojn k ofte mizeriĝas por sia tuta vivo. La interbataloj tie jam fariĝis ordinaraj; nur se postrestas viktimoj, la loĝantaro momenton priatentas. Ankaŭ R'dam konas ĉinan kvartalon.

Fabrikoj, magazenoj oficoj k butikoj, al kiuj la laboristoj portas sian forton k sanon, estas tre multnombraj. La kvanto je laboristoj superas tiun de l' aliaj klasoj. Tamen grandparte la proletoj en R'dam estas neklaskonsciaj. La rezulto de la elektoj al la urbkonsilantaro en 1927 estis:

Socialdemokratoj	34,9 %
Demokratoj	3,4 %
Liberaluloj	11,2 %
Komunista Partio "Visser"	—
Komunista Partio "Holland"	6,75%
Ribel-Partio	—
Kontraŭrevoluciuloj	15,7 %
Krist-historianoj	7,7 %
Rom. katolikoj	26,2 %

Hodiaŭ ekzistas 5 Konsil-Institutoj, kiuj havas la devon doni senpagan helpon al homoj mizeriĝintaj. Unu el ili helpas al la drinkuloj k iliaj familianoj. Kvankam oni faras multan k bonan laboron, tamen mi kritikas, ke ili speciale helpas la drinkulojn mem k ne unuavice la infanojn. Anstataŭ fortiri ilin el la ungegoj de la drinkdiablo, ofte ili nur esploras la aferon k la infanoj restas en same mizera stato kiel antaŭe. Meritas ankaŭ atenton la homoj, kiuj vivas per la malgrandskala komerco. Marde k sabate estas foiro. Centojn da budetoj oni starigas jam unu tagon antaŭe. Kun intereso oni rigardas la tre diversspecajn vendaĵojn k aŭdas la kriantajn vendistojn.

Kaj la loĝproblemo? Nu, lastatempe plenumiĝas ŝanĝo pli k pli en bona direkto. Speciale en la kvartaloj eksteraj de la urbo oni loĝas tre komforte. Agrablaj domoj, ĝardenetoj, bone prizorgataj stratoj ktp. prezentiĝas al la okulo. Sed en la centra urbo preskaŭ ne troviĝas strato, en kiu oni ne malkonstruas k pli k pli la malnovaj stratoj k domoj malaperas. Tamen oni ankoraŭ konstatas tie terurajn cirkonstancojn. Multaj homoj loĝas en mallumaj ĉambroj kun malsekaj muroj. Ne estas maloftaĵo, ke en malvasta koridoro apud necesejo oni renkontas liton, kie dormas infanoj.

Citindaj vidindaĵoj de l' urbo estas — la fama *Hoogstrato* kun grandaj butikoj, magazenoj k luksaj teatroj, ankaŭ diversaj monumentoj; la tielnomata blanka domo, de kiu oni havas belegan rigardon sur la urbon, kun ĝiaj muzeoj, parkoj bestĝardeno k lagoj. Tre ŝatata estas la velsporto. Kaj kompreneble, kiam oni laboras la tutan tagon en fabriko aŭ kontoro, kune kun homoj de diversaj moraloj k ofte strangaj sintenoj, kiel feliĉe oni sentas sin tiam je la fino de l' semajno, kvazaŭ ŝvebante en boato sur la arĝenta freŝa akvo ĉirkaŭita de la bela naturo. Ekster la urbo estas la flugplaco, kies surfaco estas 63 hekt. R'dam estas tre grava loko por flugservoj.

Resume, la urbo estas ĉiurilate interesa k certe indas la viziton de l' kongresanoj. Do Gek-doj, ni atendas vin ĉiujn k petas vian atenton je anonco, kiu aperos post kelkaj semajnoj.

Truus Vreeswijk.

---

dividoj estas arbitraj, afero de interkonsento. La specoj fondiĝas en la specoj. La variajoj estas la komenco de novaj specoj. Ne ekzistas absoluta disdividiĝo inter la plantoj k la animaloj. "Iuj dubaj formoj de la mara vivo apartenas al ia speco de "nenies lando" (neŭtrala regiono) biologia" (Heksli-Huxley).

Du specoj de animaloj vivas hodiaŭ — la ekidno k la ornitorinko — kiuj naskas ovojn k tamen mamnutras siajn idojn. La flugantaj fiŝoj povas resti cent metrojn en la aero. La grimpanta perko de Hindio rifuzas restadi konstante en la akvo, ĝi rampas sur la teron k grimpas sur arbojn. Ekzistas do nuntempe transiraj formoj.

Ĉiu korporgano havas propran historion, interesan historion, certe. Niaj brakoj k niaj kruroj devenas de l' ventraj naĝiloj de iamaj fiŝoj. La orela aŭdkanaleto estas resto de brankoj. La manartikoj estas nur la modifitaj maleoloj de l' antaŭpiedoj.

La serpentoj estas lacertoj sen piedoj. La birdoj estas flugantaj reptilioj, k iliaj plumoj estas nur skvamoj transformitaj. La piedoj de l' kokino estas ankoraŭ kovritaj per skvamoj, postlasaĵo de l' fiŝoj (pere de la reptilioj).

La plej pratempa birdo, la *arkeopterikso,* kies unu tre bone konservitan specimenon oni elkovris en Bavario, posedis makzelon kun dentoj, longan voston kiel lacerto k flugilon finiĝantan per fingroj. La flugilo estas antaŭpiedo transformita.

La baleno posedis iam kvar piedojn k vivis sur la tero. Estas mambesto k ne fiŝo. Oni povis reiri ĝis la praavo de l' ĉevalo, mambesto de la staturo de vulpo, posedanta piedojn provizitajn je kvin fingroj. La nuna ĉevalo marŝas sur la ungo de l' meza fingro.

Oni trovas ĉe kelkaj serpentoj postsignojn de piedoj. Ĉu tiuj do devenas de la tentinto de Evo? En jesa okazo oni devus retrovi same ĉe tiuj ĉi reptilioj postsignojn de parolorganoj.

(Daŭrigota.)

Karlo Smith.

El la franclingva gazeto "L'en dehors" tradukis N. B.

Esperanto-Servo

N-o 34 — 4-a jaro Gvidanto k kompilanto: O. BÄSSLER, Ebermayer-Str. 8, I, Leipzig C 1 (Germ.) 22. Majo 1930

EL POLIO

Oni batas laboristojn

238 (Esp.-Servo.) En Aleksandrov apud Lodz, ŝtrumpfabrikanto (kiu estas la vic-urbestro), ricevinte de sia agento du parojn da malbone faritaj ŝtrumpoj, aliris al du laboristinoj k vangofrapis ilin. Kelkaj ĉeestantoj protestis, sed la batitoj mem trankviligis la protestantojn, timante perdi la laboron. Tiel la vic-urbestro de nia urbo traktas siajn laboristinojn, k lia ago eĉ fariĝis rimedo por timigi la laboristojn en aliaj fabrikoj.

Aleksandrovanino.

EL ANGLIO

Batalo inter diversrasanoj

239 (Esp.-Servo.) Bonan ekzemplon, kiel kapitalistoj uzas la laboristaron por semi inter ilin nacian k gentan malamon, donas okazintaĵo en la havenurbo North Shields (Nort Ŝield). Blank- k malhel-haŭtuloj interbatalis por havigi al si laboron. Estas pli ol 21 000 britaj maristoj senlaboraj, ĉar hindoj k negroj estas preferataj de ŝipposedantoj pro pli malalta salajro, kiun la lastaj ricevas. Dum la batalo anoj de ambaŭ flankoj ricevis frakasitajn kapojn k tranĉilvundojn. Oni povas imagi la ĝojon de kapitalistoj, kiam ili ekscias pri bataloj de laboristoj inter si „pro malpura osto". Kiam vekiĝos la laboristaro tutmonda...?

7471, London.

EL USONO

"Flava Hund-Kontrakto"

240 (Esp.-Servo.) En Indianapolis la "Flava Hund-Kontrakto" estas pli ofte aplikata ol en aliaj ŝtatoj de Usono. Antaŭ dungiĝo laboristo devas subskribi kontrakton antaŭ dunganto, ke li neniam aliĝos al sindikatoj, ke aliokaze li estas respondeca por malprofito de la fabriko dum striko, manifestado ktp. Okazis, ke laŭ citita kontrakto Worth Williams (Uojrt Uiljems) estis maldungita ĉe Real Sik Hosiery Co. (fabriko de silkaj ŝtrumpoj), ĉar la majstro *suspektis* ke li estas aktiva sindikatano. Laŭ peto Worth Williams ricevis rekomendilon... jenan: "Mi scias, ke s-ro Williams serĉas laboron. Li laboris en nia fabriko proksimume 4 jarojn, k mi volonte diras, ke li ĉiam estis kapabla trikisto. Lastan aŭtunon... mi interparolis kun Williams pri sindikatoj, sed li diris, ke li ne apartenis al ĝi. Tamen, ni eksciis, ke li estis aktiva membro, k post mallonge li "forlasis" la fabrikon. Estas nur juste, ke mi diru la veron al vi." La "Flava Hund-Kontrakto" eĉ enhavas kondiĉon, laŭ kiu en okazo de striko subskribinto povas esti leĝe devigata pagi punsumon, se li aliĝas sindikaton aŭ partoprenas en striko. Tiuj ĉi kontraktoj donas bazon por procesoj kontraŭ organizoj, unuopaj personoj k laboristaj gazetoj. Precipe estas uzataj t. n. "haltordonoj", kiujn povas doni loka (plej ofte subaĉetita) juĝisto. La "haltordonoj", limigas ĉiujn agojn de organiziĝemaj laboristoj. Por bone ilustri ilian efikon, oni ne troigas dirante, ke "haltordonoj" malpermesas eĉ la spiradon.

14 652.

EL GERMANIO

Kiel oni timas malsatajn proletojn

241 (Esp.-Servo.) La urbo Regensburg (ĉe rivero Danubo) estas la plej nigra angulo de Bavario, kiu havas 80 000 enloĝantojn, grandparte (laŭ ŝajno) tre piemajn. La 33 preĝejoj, la manko de loĝejoj karakterizas la urbon. Tamen oni ne povas diri, ke la proleta movado dormas. Por la 1-a de majo la kom. grupo (eble 100 registritaj membroj) anoncis ĉe polico manifestacian marŝon tra la urbo. Kompreneble la polico, kiu ĉiam zorgas pri la bono k trankvilo en la urbo, malpermesis la marŝon k amaskunvenon. Tamen la komgrupa gvidanto, K-do Fuss (relegu rap. 214) instigis ariĝi. La polico ekscis pri tio k mobilizis la tutan policistaron. Entute eble pli ol 250 "kuraĝaj" viroj estis de la piedfingroj ĝis la dentoj armitaj. En la kvartalo Stadtamhof sur tri ŝarĝaŭtomobiloj gardantoj de la sankta ordo sopiris al batalo kun komunistoj. Policistoj kuraĝe kontrolis la stratojn k disigis ĉiun "ariĝon". Sur placo du esp-istoj staris kune, k du policistoj, vidintaj la kvinpintajn stelojn, ne timis disigi tiun "ariĝon": pli ol unu ne rajtis "kun"-stari. Manifestacia marŝo kompreneble ne povis okazi, ĉar la komunistoj ne emas tro malkare vendi siajn vivojn... Spite ĉiuj malhelpoj la kom. movado ankaŭ en nigra Bavario daŭrigas sian pioniran laboron...

7537.

Kelkaj nombroj

242 (Esp.-Servo.) En sama rapideco kiel la mizero grandiĝas, multiĝas ankaŭ la klasbataloj. Laŭ statistiko de "Ruĝa Helpo" en Germanio estis procesoj kontraŭ revoluciaj laboristoj: 1928 — 850; 1929 — 1717; en unua kvaronjaro 1930 830 procesoj.

10 596, Nieder-Salzbrunn.

EL BULGARIO

Unua de majo en Sofia k la provinco

243 (Esp.-Servo.) Antaŭ la 1-a de majo nelegalaj k legalaj organizoj de la bulgara laboristaro faris viglan propagandon; estis disdonitaj en Sofia multaj nelegalaj kom. alvokoj, same pli ol 400 000 pecoj de legalaj alvokoj. Kompreneble ankaŭ la legalajn alvokojn oni devis nelegale disjeti, ĉar ili ĉiuj estis konfiskitaj. Malpermesitaj estis ĉiuj kunvenoj k manifestacioj — krom la kunvenoj de socialdemokratoj... Antaŭ k dum la 1-a de majo estis arestitaj pli ol 800 Gek-doj — ĉiuj funkciuloj de centraj k lokaj komitatoj de Laborista Partio k Sendependaj Sindikatoj, eĉ preskaŭ ĉiuj membroj de Lab. Partio. Sed la laboro ne ĉesis. La 1-an de majo, antaŭtagmeze, antaŭ la Distrikta Juĝejo okazis *la unua amasa kunveno* de la bulgara laboristaro depost pli ol 5 jaroj. Ĉeestis pli ol 3000 personoj. Dum la kunveno oni disdonis nelegalajn alvokojn de la Kom. Partio k Komjunularo. La polico nur post longaj penoj sukcesis dispeli la amason. Vespere okazis la kunveno de socialdemokratoj. Sed komunistoj eniris la salonon, unu post la alia parolis al la ĉeestantoj k la kunveno fariĝis komunista. Okazis grandegaj batadoj, dum kiuj komunistoj estis arestitaj k veturigitaj sur aŭtomobilo de soc. kooperativo "Napred" al policejoj. — En la tabaklaborista urbo Haskovo strikis 90% el ĉiuj laboristoj, sub la flago de la revolucia batalo. Same okazis strikoj k manifestacioj, malgraŭ malpermeso, en Ŝumen, Varna, Burgaz ktp. En ĉiuj malliberejoj la politik-malliberuloj manifestaciis k faris unutagan malsatstrikon. Pro tio ili estas enkarcerigitaj. En la centra malliberejo en Sofia la politik-malliberuloj estas kruele batitaj. Entute, la brila festado de 1-a de majo, malgraŭ malpermeso, klare montras, ke la revolucia movado en Bulgario fariĝas amasa.

Gol, Sofia.

EL SOVETIO

Esp-istoj dum 1-a de majo en Sovetio

244 (Esp.-Servo.) Sovetiaj esp-istoj invitis alilandajn esp-istojn por la 1-a de majo al Sovetio. En nia urbeto Zinovjevsk alvenis du reprezentantoj de la Proletaro el Mannheim (Germanio): unu kompartiano el fabriko Lanc k senpartia virino. Grandega aro de laboristoj renkontis ilin ĉe stacidomo k varmege salutis la alvenantojn. Ili havis multan okazon, studi nunajn cirkonstancojn en Sovetio.

14 225.

Plej granda koaksfabriko de l' mondo

245 (Esp.-Servo.) Oni komencas konstrui en Zaporoĵje (Ukrainio) koaksfabrikon, kiu estos la plej granda de l' mondo k produktados ĉiujare 1 300 000 tunojn da koakso. La fabriko havos 226 koaksfornojn. La kostoj por la konstruado estos 43 000 000 rubloj.

14 543, Bobrov.

SENNACIULA SCIENC-KULTURA PAĜO

N-o 26 Sub la kontrolo de Scienc-Kultura (Akademia) Sekcio de SAT. Redakci-adreso: Dim. Snejko, Minsk, Poŝtkesto 33 (Sovetio) N-o 26

Raketflugoj de morgaŭo

(Pri K. E. Ciolkovski)

Ĉio sur la tero estas kreata per streĉo de nia volo, de nia fantazio, de nia racio. Estas necese, ke homo sugestu al si mem: mi ĉion povas. Ne necesas timi iujn arogojn k frenezojn en la sferoj de l' laboro k kreado. La plej granda k mirinda el ĉio, farita de homoj, estas Scienco, Arto, Tekniko. La unua, la dua k la tria estas absolute *frenezaj!*

A. Peŝkov (Maksim Gorki).

Ĉu ne freneza estis la deziro flugi en la aero sur maŝinoj? Same eĉ hodiaŭ oni konsideras kiel frenezan deziron flugi per raketoj en la eksterterajn spacojn. Nur kelkajn jarojn antaŭe oni povis nomi ideon pri interplanedaj vojaĝoj freneza k neefektivigebla. Sed jam nun ni havas sufiĉe da teoriaj sciencaj konkludoj pri efektivigeblo de tiaj vojaĝoj. Oni disputas nun pri la tipoj de raketoj k aliaj detaloj. Oni jam komencas praktikajn esplorojn tiurilate.

Kiel iniciatoron de ĉi tiu nova branĉo de aerotekniko ni devas nomi Konstantin *E. Ciolkovski.* Liaj teoriaj laboroj pri aerflugado ricevis internacian aprobon. Lia nomo fariĝis jam mondkonata. Li nun havas jam pli ol 72 jarojn. Komence de 15, 16 jaroj C. serioze okupis sin pri fiziko k tiam fantaziis pri aerostato kun metala envolvilo. De la jaro 1876 li laboris, kiel instruisto de matematiko k fiziko, k ne lasis ideon pri metala aerostato. En jaro 1895 li unua publikigis sian laboron pri interrilatoj kun eksterteraj spacoj. Al sia verko li aldonis detalajn projektojn k desegnojn. De post tiu tempo Ciolkovski aperigis preskaŭ 100 laborajojn. Mi nomu nur kelkajn el ili, por ke la legantoj sciu pri la gravo de liaj verkoj: "Ekster la tero", "Pri aera ŝipo", "Esplorado de universaj spacoj per reagaj aparatoj", "Metala aerostato k ĝia utilo", "Metalaj aeronaŭtoj", "Universa raketo", "Universaj raketvagonaroj" k. a. En ĉiuj verkoj li pruvas utilon de metalaj aerostatoj el onda ŝtalo por superteraj flugoj k ankaŭ utilon de aera ŝipo, per kiu oni povu vojaĝi ekster la tero. La ŝipo interplaneda estas giganta raketo, kiu flugas pro rezistoforto helpe de eksplodaj substancoj. Movilo de l' nuna aeroplano estos anstataŭata per eksplod-tubeto. Aerhelicoj ne ekzistas, same neniiĝas ŝvebiloj k aloj. Forflugi el terspacoj estas eble — diras Ciolkovski, same estas ebla la vivo de l' homo en universaj spacoj k eĉ li povos disvolvi tie industrion. Eksteraj flugoj naskos novajn vivkondiĉojn.

En Germanio, Usono k. a. landoj apartaj scienculoj konstruas modelojn, praktike provas utiligi la teoriojn de Ciolkovski. Usona profesoro Hoddard, J. Obert (Munĥeno) k m. a. jam daŭrigas ideojn de Ciolkovski. Volf, Vale, Heft, Homan, Lej, Zander, Opel, Ŝerŝevski, Lademan — publikigis siajn verkojn jam detaligantaj la projektojn de C. "Plej multe da homoj rilatas al universflugado kiel al hereza ideo k nenion volas aŭdi pri tio. Aliaj tre skeptike rilatas al tiu ideo, konsiderante, ke ĝi estas tute ne efektivigebla. Triaj tre fidas al ĝi, pensante, ke ĝi tre baldaŭ efektiviĝos."

K. E. CIOLKOVSKI (70-jara)

"Solvo de ĉi tiu problemo estas treege malfacila. Eĉ ofte tiuj, kiuj laboras sur ĉi tiu kampo, pro malsukcesoj malesperiĝas k forlasas tiun laboron. Univers-flugado tute ne similas al aerflugado. Ĉi lasta estas ludilo — kompare kun la unua. Sukceso ĉiurilate estas garantiita, nur la demando pri tempo estas por mi ne tute klara," skribas Ciolkovski.

C. malgraŭ sia maljuno daŭrigas siajn laborojn. La sovetregistaro donis al li personan pension, helpante tiel al lia fruktoplena laboro. Krom siaj ellaborajoj pri aer- k univers-flugado C. kreis kelkajn filozofiajn verkojn. Tre interesaj estas jenaj verkoj: Genio k malĝojo, Kaŭzo de kosmo, Monismo de universo, Volo de universo, Estonto de l' Tero, Kreskajoj de l' estonto, Racio k pasioj, Nuntempa stato de l' Tero k m. a.

C. ankaŭ proponas unuecigan alfabeton k ortografion, proponas francan lingvon kiel internacian, opiniante ke necesus nur reformi la gramatikon, alfabeton k ortografion. Li proponas sian alfabeton k skribmaŝinon, tre simplan laŭ sia aranĝo k pro tio tre malmultekostan.

Kiam mi turnis min al C. kun la peto permesi traduki unu el liaj verkoj en esp-on, li respondis al mi jene: "Vi povas traduki miajn verkojn en ĉiujn lingvojn k preni el ili ĉion, kion vi trovos utila. Mi tiurilate al neniu malhelpas. Mia celo — konduki la homaron al pli bono, konvinki ĝin science en subjektiva seninterrompo de l' vivo, plivigligi la homojn k per tio doni al ili novajn fortojn por agado, kiu donos feliĉon al ĉio viva. Via K. Ciolkovski."

C. daŭrigas sian laboron. Kaj ni *ne timu* "iujn arogojn k frenezojn en la sferoj de laboro k kreado."

"Frenezaj ideoj — sur la vojo de efektivigado!"

Dim. Snejko.

Sciencaj kaj teknikaj novajoj

Nova instituto por radi-esploroj

estis malfermita fine de 1929 ĉe la Berlina universitato. Ĝi servas speciale al esploro de ĉiuj medicine k biologie gravaj radioj k de ties efikoj al superaj k malsuperaj organismoj. La instituto posedas fizikan, kemian k biologian fakojn. Esploratajoj estas X-radioj ultraviolaj, biologiaj k termradioj. Speciala ejo ekzistas por esploro de kresko de plantoj ĉe artefarita lumigo k varmigo. Gravan parton okupas la vitaminesploro. La meteorologia stacio de la instituto esploras la klimaton de la grandurbo, penetron de sunradioj, aerpuron ktp.

Operacio per altfrekventa kurento

La metodo antaŭ nelonge estis sukcese disvolvita de Vienaj kirurgoj k aplikita ĉe eltranĉo de la galveziko. La fluo de proks. 1 000 000 Hertz (svingoj posekunde) iras de speciala sond' al sondo tra la histo k forbruligas ĝin sur sia vojo. Anstataŭ la infektopova tranĉado, ne ĉiam ebla pro maloportuna lokiĝo de la organo, oni aŭ tute forbruligas ĝin aŭ ĉirkaŭbruligas, tiel ke ĝi estas eligebla el la korpo. La diatermio (kuraco per varmigaj kurentoj) jam delonge uzas similajn metodojn; nur la varmigo de la histoj ne estas tiom forta.

Novaj esploroj pri la suno

Lastatempaj fotoj pri la suno vastigis niajn konojn pri tiu centra korpo de nia planeda sistemo. Eniginte la fotojn faritajn per ultraviola lumo en fluoreskantan[1] fluidaĵon oni ricevis bildojn de pli profundaj, aliel ne distingeblaj tavoloj de la suno. Plej bone distingiĝas la surfaco — la fotosfero traita per multaj truegoj-makuloj, k super la lastaj la ŝvebantaj protuberancoj (torĉoj). En la ĉirkaŭo de la makuloj troviĝas helaj maspartoj, kiuj fluas en la truegojn — pruvo por la moderna teorio, kiu konsideras la sunmakulojn kiel elektrajn kirlegojn.

Sur la luno oni trovis kelkajn novajn formaĵojn, kio denove instigis la demandon, ĉu sur la plene malvarmiĝinta luno ankoraŭ eblas nov-

[1] Kvazaŭ-lumanta, kolorŝanĝanta.

apero de montoj aŭ ilia malapero. Ĉe novaj formajoj oni ne povas decidi tute certe, ĉu efektive estas novestiĝintaj aŭ nur nun malkovritaj pro pliboniĝo de la optika ilaro. En du regionoj *Alhazen* k *Mare Serenitatis* oni absolute certe povis konstati la malaperon de malgrandaj krateroj antaŭe bone konataj. Kelkaj astronomoj atribuas tion al envolvo per nebuloj ankoraŭ eblaj en kelkaj partoj pro ankoraŭa esto de tre malmulta malseko. Se tio ĝustas, la formajoj post ioma tempo devos reaperi. *Homo.*

TRA ESPERANTIO

Oka Asocitago de germana LEA en ruĝa urbo Essen

Dum la t. n. paskaj festotagoj okazis en la urbo Essen (ĉe rivero Ruhr) la 8-a Asocitago de la "Laborista Esperanto-Asocio por la germanlingvaj regionoj". Necesas speciale mencii, ke niaj Essenaj Gek-doj modele preparis la Asocitagon; k mi ankaŭ menciu, ke la gastigemo ĉe la mizere salajrataj karbministoj estis plej imitinda k laŭdinda.

Grupo de l' kongresanoj antaŭ la Urba Salonaro.

La laboroj de la Asocitago jam komenciĝis vendrede je 14-a horo. La pli vasta estraro de la Asocio kunsidis k ordigis diversajn organizajn aferojn. Je 17-a horo K-do Stertzenbach-Essen malfermis la Asocitagon. Ĉiuj kunsidoj povis okazi en "Urba Salonaro", kiun la urbo Essen senpage disponigis al la esp-istoj. La malferman kunsidon partoprenis i. a. reprezentantoj de diversaj organizoj (K-do Bergiers-Bruselo salutis en nomo de SAT, ktp.). Ankaŭ partoprenis Gek-doj el Anglio, Italio, Nederlando, Hungario, Polio. Pri la multaj salutleteroj mi eĉ ne povus raporti sufiĉe vaste. Prezidantoj de la Asocitago estis K-doj Vildebrand-Berlin, Burger-Essen, Bässler-Leipzig.

Sabaton matene komenciĝis la unua laborkunsido. El la raportoj de l' asociaj instancoj mi citu kelkajn sciindajojn. La 1-an de januaro 1929 la Asocio havis 183 grupojn (174 grupoj havis 3217 gemembrojn — 9 ne resendis raportfolion). Dum 1929 aliĝis 42 grupoj k eksiĝis 18 grupoj, do restas 207 grupoj. Laŭ ricevitaj raportfolioj 197 grupoj havas 3531 gemembrojn; inter ili estas 470 K-dinoj, 241 gejunuloj. En jaro 1929 okazis 287 kursoj por komencantoj, kiujn partoprenis 4736 personoj, el kiuj 1559 vizitis la kursojn ĝis fino. La Asocio disponas pri 436 kursgvidantoj. En 81 kursoj estis instruata laŭ lernolibro de K-do Deubler, en 81 kursoj laŭ lernolibro de K-do Puff. La kursoj okazis: 125 en lernejoj, 81 en hejmoj, 75 en gastejoj. SAT-anoj estas inter LEA-anoj 1111, abonantoj al "S-ulo" 798[1], abonantoj al "Nova Epoko" 188. Libersindikatanoj estas 2594, politike organizitaj 1325, en lab. sportorganizoj 1189, eksiĝintaj el eklezio 1654, anoj de ateista organizo 763, abonantoj al lab. taggazetoj 2264. Subvencion de urboj k lab. karteloj ricevis 26 grupoj. Lab. organizoj plej diverse rilatas al nia movado; sed jam ekzistas organizoj, kiuj por siaj anoj aranĝas apartajn kursojn. La Asocio intencas eldoni vortaron, kies manuskripton jam pretigis K-do Nonnenmann.

La financa raporto montris, ke la Asocio en jaro 1929 profitis el librovendado 5802,13 mk.; je kotizoj la Asocio enspezis 9684,85 mk. La posedajo de la Asocio valoras 16 268,21 mk.

El raporto de la red. de "AE" estas citinda, ke la jarkolekto 1928/29 (sen "La Lernanto") ampleksas 180 paĝojn.

La "Presservo" de LEA forsendis en jaroj 1928/29 500 artikolojn al la laborista gazetaro (k al kelkaj etburĝaj organoj). Okazis ankoraŭ raportoj de revizantoj k de kontrola komitato. —

La Asocitagon partoprenis reprezentantoj de 59 grupoj kun 87 mandatoj. K-do v. d. Heid paroladis pri la temo "Esperanto k junularo", pri kiu bedaŭrinde pro manko de tempo ne povis okazi sufiĉe vasta diskutado.

Plej grava propono estis farita de grupo Hamburg, laŭ kiu la Asocitago devis decidi pri likvido de LEA. Tiu propono kontraŭ nur kelkaj voĉoj estis malakceptita. Plej pasia diskutado okazis pri proponoj, kiuj postulis ekziston de kelkaj grupoj (tendencaj) en unu loko. La Asocitago konsentis, ke K-do *Sproeck*-Berlin, kiu kun aro da socialdemokrataj LEA-anoj antaŭ jaro forlasis LEA k fondis propran grupon neligitan kun la Asocio (laŭ la statuto tio ne estis ebla), defendu la sintenon de l' eksiĝintaj LEA-anoj. Post profunda k tre pasia diskuto la delegitoj kun granda plimulto decidis, ke la ĝisnuna stato restu (la statuto ne estu ŝanĝota). La Asocitago krome decidis kun plimulto aliĝi la kulturorganizon antaŭ nelonge nur fonditan "Intereskomuno por Laboristkulturo" (*Ifa* = Interessengemeinschaft für Arbeiterkultur).

La asocia estraro nun estos en Berlin (antaŭe en Leipzig); K-do Vildebrand, elektita kiel estro, loĝas en Berlin; laŭ nia statuto la grupo en la loko, kie loĝas la asociestro, devas elekti la aliajn estraranojn. Redakcio de "Arbeiter-Esperantist" estas, ĉar K-do Deubler, la ĝisnuna red. de "AE", rifuzis plu akcepti, K-do *Bässler*-Leipzig. Estro de la plendkomisiono estas K-do *v. d. Heid*-Dortmund (kiu grupo devos elekti la aliajn anojn de la plendkomisiono). *715.*

[1] Sume ni havis je 30. IV. 30 1022 abonantojn al "S-ulo" en Germanio. — *Red.*

10-a KONGRESO DE SAT
en Londono (Britio), 3.—7. aŭg. 1930

4-a komuniko

Envojaĝo al Britio. Laŭ letero ricevita de la Angla Enlanda Ministerio *(Home Office)* K-doj vizitontaj la Kongreson devos akiri validajn novajn pasportojn, k se ili ne loĝas en la landoj Aŭstrio, Belgio, Kubo, Danio, Islando, Francio, Germanio, Italio, Liĥtenŝtajno, Luksemburgo, Maroko, Monako, Nederlando, Norvegio, Portugalio, Hispanio, Svedio k Svisio, ankaŭ devos akiri vizon por la vojaĝo al Britio. Tiucele ili devos viziti la britan konsulon en siaj urboj. Ili ankaŭ devos akiri enirpermeson de la Enmigra Oficisto ĉe la haveno; tion ili akiros ĝenerale; sed estas bone, ke ĉiu vizitonto portu kongreskarton ktp.

Fervoja rabato. La fervojaj kompanioj en Britio konsentis eldoni biletojn de 2.—8. aŭgusto 1930 je 1⅓ veturprezo por la duobla veturo (irerevene). Sed estas necese, ke ne malpli ol 100 K-doj sin anoncu por la malkaraj biletoj. Estus bone, se la

K-doj aranĝus karavanon, k sciigos la sekretarion kiam ili alvenos.

Loĝejoj. La O. K. K. povas garantii senpagan loĝejon nur al tiuj K-doj, kiuj aliĝis ĝis la fino de junio.

Ŝakludantaj SAT-anoj! Ŝakistoj, kiu partoprenos nian Kongreson, k interesiĝas pri ŝakturniro dum la kongressemajno, skribu pri siaj ideoj al A. W. Page, 35 Stanley Avenue, *New Malden*, Anglio.

Financoj. K-doj, ne forgesu pri la monkolektaj listoj. K-doj ankoraŭ ne ricevintaj tiujn listojn, skribu al la sekretario. K-doj ricevintaj ilin, faru sian eblon por kolekti monon por la Kongreso k ne forgesu pri la premioj!

Kongres-adreso: K-do J. Sulsky, 19 Leyton Road, *Harpenden*, Herts., Anglio.

3-a listo de aliĝintoj

N-o Nomo Lando SAT-matrikulo

97. *A. Van Gerfsom*, Belgio *8100*
98. *K. Jirka*, Ĉeĥoslovakio *1574*
99. *M. Bendova*, Ĉeĥoslovakio *15 120*
100. *J. Perhak*, Ĉeĥoslovakio *13 394*
101. *J. Safranek*, Ĉeĥoslovakio *10 828*
102. *Ad. Vita*, Ĉeĥoslovakio *15 258*
103. *L. Bulva*, Ĉeĥoslovakio *15 259*
104. *J. Ploss*, Ĉeĥoslovakio *4080*
105. *A. Klatilova*, Ĉeĥoslovakio *7391*
106. *Boh. Kouba*, Ĉeĥoslovakio *15 261*
107. *H. Hostalek*, Sovetio *10 195*
108. *M. Vronskaja*, Sovetio *15 272*
109. *V. Kuprijanov*, Sovetio *15 417*
110. *E. Wylie*, Britio *15 680*
111. *Laz. Rosenbloom*, Britio *4305*
112. *Dor. Luker*, Britio *8502*
113. *C. Veness*, Britio *2052*
114. *B. Veness*, Britio *15 971*
115. *William Smith*, Britio *13 768*
116. *May Upsdale*, Britio *8044*
117. *Hub. Ackermann*, Germanio *8801*
118. *Fr. Baumgartner*, Aŭstrio *15 982*
119. *Arend Roosing*, Holando *13 607*
120. *Hilda Marshall*, Britio *14 012*
121. *E. Davis*, Britio
122. *E. E. Yelland*, Italio *164*
123. *Theresa Yelland*, Italio *1053*
124. *Fel. Schweighart*, Aŭstrio *6465*
125. *Cicely Osmond*, Britio *9896*
126. *Hor. Walker*, Britio *6255*
127. *A. S. Krasikov*, Sovetio *14 535*
128. *Ake Olsson*, Svedio *14 355*
129. *Gosta Jonsson*, Svedio *14 356*
130. *Jage Olsson*, Svedio *14 793*
131. *Rob. Strand*, Svedio *15 672*
132. *John Nilsson*, Svedio *4057*
133. *Algot Felth*, Svedio *5447*
134. *J. Habert*, Francio *55*
135. *M. Planchon*, Francio *1380*

REZULTO DE LA ĜENERALA VOĈDONO DE L' SAT-ANARO

komencita en januaro 1930

	PROPONO I	PROPONO II	PROPONO III
Aprobis	964	1274	777
Malaprobis	429	114	600
Nevalidaj	4	9	20
	1397	1397	1397

Nevalidaj estas krome 53 voĉdoniloj, pro tro malfrua alveno. La ĝuston de ĉi supra rezulto atestas la nombrintoj: Dietr. Keŭning (10 742), Herm. Hornig (16 405), Paul Lachmund (14 295), Hedwig Kunath (15 698), Elsa Teichmann (2055), Willy Krey (5486), Rud. Göppner (10 614), ĉiuj en Leipzig.

Leipzig, 26./4. 1930.

Laŭlanda Statistiko

Landoj	Nombro de la voĉdonintoj	Elcento de la membraro	Propono I		Propono II		Propono III		Ne-validaj
	sume:	%	aprobis	malapr.	aprobis	malapr.	aprobis	malapr	
Aŭstrio	41	15,2	29	12	40	1	29	11	1
Belgio	21	16	14	7	20	1	16	5	
Britio	69	28	44	25	61	8	37	30	2
Bulgario	14	25	9	5	13	1	8	6	
Ĉeĥoslovakio	74	35	48	26	71	2	35	39	1
Dancigo	2	18,1		2	2		2		
Danio	1	11,1	1		1			1	
Estonio	5	16	5		5		2	3	
Finnlando	8	14	6	2	7	1	2	6	
Francio	80	21,3	51	27	60	18	36	40	8
Germanio	478	26	332	145	456	20	286	186	9
Hispanio	58	38,6	33	25	56	1	38	20	1
Hungario	13	24	2	11	9	4	13		
Islando	—	—							
Italio	—	—							
Jugoslavio	2	4,3	1	1	2		1	1	
Latvio	5	11,1	4	1	4		2	3	1
Litovio	2	16,6		2	2		1		1
Nederlando	34	24	18	16	32	1	20	11	4
Norvegio	9	22	2	7	9		3	6	
Polio	20	25,9	12	7	17	2	13	6	3
Portugalio	12	50	2	10	3	9	2	10	
Rumanio	3	20	3		3		2	1	
Saarlando	2	25	2		2			2	
Sovetio	330	16,5	270	60	295	35	167	161	2
Svedio	61	28	34	27	56	5	23	38	
Svisio	9	19	8	1	9		9		
Turkio	1	100	1		1		1		
Alĝerio	1	5	1			1		1	
Maroko	—	—							
Sudafriko	1	33,3	1		1		1		
Argentino	7	28	5	2	6	1	3	4	
Brazilio	2	100	2		1	1	2		
Ĉilio	—	—							
Kanado	1	11,1	1		1		1		
Kolumbio	—	—							
Kubo	1	100		1	1		1		
Meksikio	—	—							
Urugvajo	—	—							
Usono	19	24	15	4	18	1	15	4	
Aŭstralio	—	—							
Ĉinio	1	9		1	1			1	
Hindo-Ĉinio	1	100	1		1		1		
Japanio	8	12,3	6	2	7	1	5	3	
Persio	1	100	1		1			1	
	1397	21,8	964	429	1274	114	777	600	33

La voĉdono por 1930 estas finita. Dankinde plenumis la nombradon K-doj el la Leipziga SAT-Junularo, k, kiel videble, ĝi klopodis kun la Administracio ellabori tre klaran (supre presitan) laŭlandan statistikon, por ke ĉiu SAT-ano povu mem ekscii, kiel uzis sian rajton la aktivaj membroj de SAT, kie plenumis sian rolon la SAT-perantoj, k kie nefunkciis la afero. Ĉiu tiru el tio konkludojn!

El supra tabelo malkovriĝas, por ĉiu, unu impresa fakto: ke la "aktivaj" membroj en tute nesufiĉa maniero partoprenis en la voĉdono, kvankam precipe la propono pri deviga abono al la oficiala organo estis tre grava k meritus esti atentata k prijuĝata de ĉiu SAT-ano senescepte. Ni konstatas, ke el 6412 membroj aktivaj (en la momento, kiam estis nombrataj la voĉdoniloj) voĉdonis nur 1397 (ne enkalkulitaj la 53 tro malfrue alvenintaj voĉdonoj), t. e. 21,8%[1].

De kio rezultas tiu ĉi indiferento de granda pocento el la membraro? Por

[1] *En la voĉdono de l' jaro 1929 partoprenis 1831 membroj el 5170, t. e. 35,4%!! Malkreskis do en 1930 la intereso de l' membraro pri la internaj aferoj de l' organizo, komparu kun la antaŭa jaro!*

ni estas klare, ke kulpas la nesufiĉe vigla vivo de granda nombro da grupoj. La Gvidantoj de multaj grupoj certe ne plenumis sian taskon. Kaj tio ankaŭ klarigas la nesufiĉe rapidan kreskon de nia movado. Ne multe utilas plej saĝaj decidoj k aranĝoj de gvidinstancoj, se la membroj restas inertaj k ne konscias pri la gravo de la movado, por kiu ili scipovas nur pagi malaltan kotizon.

Certe necesas, ke la SAT-anoj kutimiĝu pli ofte, pli intime rilati al la problemoj, kiuj interesas la vivon de la Asocio. Ĉiu devas ekkompreni, ke estas memkomprenebla devo, plenigi la voĉdonilon unu fojon dum jaro sendatan al li, k esprimi per ĝi sian opinion pri demandoj, kiuj tuŝas la trabaron de nia Asocio.

*

Konsekvence de la voĉdon-rezulto ni pristudos k ellaboros interkonsente kun la Administracio novan tarifon por membro-abonantoj, kies efektivigon ni komunikos post nelonga tempo.

Per akcepto de propono III K-doj Lerfiner k Bartelmes, kiuj estas Plenum-Komitatanoj, ne plu havas decidrajton en tiu centra organo de SAT.

Direkcio.

TRA LA MOVADO
(Kroniko)

BELGIO. Bruselo. Okaze de 1-maja manifestacio 20 grupanoj enviciĝis malantaŭ nia flago k propagandbanderolo. Efiko bona. K-do Bracops (SAT-ano k ĉefredaktoro de 'Etincelle' (Fajrero), sindikata organo de edukistoj) trafe konigas nian movadon per daŭra enpreso, ĉu de trad. el "S-ulo", ĉu de priesp. informoj. Vintraj kursoj finiĝis malkontentige. — *Lieĝo* (Liège). Juna, vigla, multpromesa kerno! Sub lerta gvidado de K-doj De Moël, Kinon k Muŝik esp-o enpenetris la socialistan radio-stacion *(Radio-Liège)*, kie De Moël gvidas perradian esp. kurson. K-doj Muŝik k De Moël trafe propagandas en soc. rondoj; pere de kursoj en studrondoj, centoj da aŭskultantoj estas interesataj pri nia movado. La K-doj sukcesis aperigi deklecionan kurson en semajna soc. sportorgano k en semajna gaz. de Ĝen. Sindikata Fed. el provinco Lieĝo. Taŭgan propag. leteron ili ricevis de soc.-dem. senatano H. Lafontaine; ĝi aperis jam en la sportgaz. En la tutlanda soc. gaz. "Le Peuple" aperis anonco pri la FEO-Kongreso. (M. V. A. 155.) — *POLIO. Lodz.* 24. IV. okazis en Lab. Esp. Soc. "Laboro" solena ekzameno je 2 finitaj kursoj (ĉ. 40 p.), al kiuj oni disdonis atestojn. Okazis laste du plensukcesaj lekcioj pri esp-o (unu okaze de l' 1-a de majo). Estis laŭtlegataj unuamajaj salutlet. el Usono, Ĉinio k Sovetio. 29. IV. malfermiĝis ankoraŭ 2 kursoj, elementa kun 30 l., supera kun 40 l. Nun malfermiĝos kurso por esp. internacionalstenogr. k elementa kurso por judlingvanoj. La estraro de l' lab. esp. soc. konsistas (krom unu escepto) el SAT-anoj. La societo funkcias vigle ĉiutage (krom merkredo). La "neŭtrala" societo ĉi loka ankaŭ gvidas kelkajn kursojn, i. a. unu por policistoj. (14 506.) — *SVEDIO. Malmö.* La socialdem. esp. klubo partoprenis en unuamaja manifestacio kun standardo verdstela k surskribita: "Labistoj el ĉ. l., unuiĝu vin per esp-o". Kelkaj Stokholmaj esp-istoj vizitis nin k aliĝis nian manifestacion. E. A. — Laŭ "Svenska A. E." fondiĝis novaj grupoj en Svalöv k Iggesund. En Örebro okazis sukcesa festkunveno kun publika ekzameno je 18. IV., same okazis kursfina festo je 13. 3. en Lindesberg; la 14. 3. samloke leter- k poŝtkart-vespero kun celo interligi la kursanojn kun eksterl. koresp-antoj; je 16. 3. tri kursoj trapasis la ekzamenon, kun sekvinta vesperfesto.

MEMORNOTO

Represis el "S-ulo":

Uj Elöre, Novjorko, 29. 3., La skandalo de l' fremda legio; *Spartacus,* Novj., jan. (hungl. klubgaz.), Travivaĵo (259); *Le Cri du Peuple,* Brest, 19. 4., El Italio (269).

Represis el "La N. E."

Uj Elöre, Novjorko, 27. 4., Kismetov, la agitisto; *L'Ecole Emancipée,* Saumur, lernejkurac. en Germ. (septembro 29).

Priesper. artik. k notojn enhavis:

Daily Worker, Lond., 1. 5.; *Der Deutsche Eisenb.,* Berl., 27. 4.; *Signalen,* Stokh., 1. 5.; *Svenska Järnvägstidningen,* Stokh., 21. 4. (rubr.); *Lokomotivm. Tidng.,* Stokh., 15. 4. (rubr.); *Socialdemokraten,* Stokh., 2. 5.; *Neue Zeitung,* München/Nürnb., 11. 4.; *Münchener Post,* 2. 4., 5./6. 4., 7. 4., 9. 4., 17. 4., 18. 4., 22. 4., 25. 4., 28. 4., 29. 4.; *Le Cri du Peuple,* Paris, 7. 5. (FEO-Kongr.); *Labour Woman,* Lond., majo (rubr.); *Der Kämpfer,* Chemnitz, 30. 4., 3. 5., 5. 5., 6. 5.; *Le Réveil Ouvrier,* Nancy, 29. 3.; *L'Internationale de l' Enseignement,* Paris, marto; *Le Populaire,* Paris, 22. 4., 25. 4., 28. 4., 4. 5.; *L'Emancipateur,* Bourges, 3. 5.

Peresper. materialon enpresis:

Neue Zeitung, München/Nürnb., 1. 4., 2. 4., 15. 4., 23. 4., 24. 4., 25. 4., 29. 4.; *Uj Elöre,* Novj., 8. 1., 25. 4.; *Young Worker,* Worcester, Usono, 1. 5.; *L'Humanité,* Metz, 20./21. 4., 26. 4. (Esp. Servo).

NIA POŜTO

10 287. — Ni konfesas, ke la ŝanĝo estis "arbitra", ĉar la formo de vi uzita estas klasika. Ni tamen opinias, ke limigante la sencon de "procento" je monaj aferoj, oni tiel igas nian lingvon pli klara. Sed estonte, se tion vi postulas, ni volonte lasos la "klasikan" formon en viaj artikoloj. Rilate la fakton, ke neŭtraluloj "mokas SAT-vortojn", ni aliam havos okazon konigi la opinion de aŭtoritata neŭtralulo pri tiu demando. Trafe mokos, kiu laste mokos...

994. — Ambaŭ estas korektaj, tial ke la senco estas klara. Oni ne devas kateni la lingvon, nur klaro gravas. La versaĵo aperos en "L. L.".

13 794. — Vian demandon ni pritraktos en "L. L.".

7537. — Tia materialo devas esti sendita al Esp. Servo (Leipzig), ne al ni.

10 306. — Abonpagon por "Monde" vi ĝiru al nia poŝta konto en Varsovio, — la ekvivalenton de 74 f. fk.

7539. — Ne; ni ne ricevis vian grupfoton! *Red.*

10 450. — PK, kovertojn, leterfoliojn, insignojn ni ne povas liveri al Sovetio.

15 385. — Ni regule sendis al vi "S-ulo"n, sed oni ŝtelis ĉi tiujn n-ojn. Ŝtatlingve oni nomas tion "konfiski".

14 543. — En tiu afero vi bv. turni vin al CK SEU, ni eĉ ne scias, ĉu vi povos veturi. *Adm.*

14 709. — Nenie en la Statuto estas ja dirite, ke SAT estas "kontraŭreligia". Ĝi celas "helpadi al la kreado de racie pensantaj spiritoj". Ĉu racio k religio estas akordigeblaj? Mi ne kredas. Religioj fundamentas sur *dogmoj;* k "racie pensantaj" homoj ne povas akcepti dogmojn; ili eĉ devas eviti la "dogmiĝon" (komp. en la Statuto) de siaj opinioj. Mi esperas, ke la ĉi supraj konsideroj sufiĉas por klarigi, kiel ni ne enmetos vian cetere interesan artikoleton. — E. L.

Al la Nekonata K-do, kiu sendis 1 ekz-on de la pamfleto kun titolo *Sennaciismo* k *Internaciismo* mi sincere dankas; al la aliaj K-doj, kiuj demandas, kial pri ĝi oni en "S-ulo" silentas, mi respondas: tial ke nek la aŭtoroj nek la eldonantoj sendis recenzekzemplerojn, ni ne *rajtas* havi pri tia broŝuro opinion. Sed eble la aŭtoroj mem preferas, pri ĝi silenton; verŝajne, ili konscietas, ke estas facile montri, ke ilia tezo estas nek historie, nek logike fundamentita ... — E. L.

8521. — Se loko ne mankus, ni volonte enmetus vian artikolon, kvankam ni opinias, ke vi faras al vi iluziojn, kredante, ke la rekomendo fare de aŭtoritataj lab. gvidantoj al la lernado de esp-o tre prosperigus nian movadon. Se tiaj gvidantoj lernus k *praktikadus* mem nian lingvon, jes, tio certe multefikus; sed ne ilia simple vorta rekomendo. Tio estas jam delonge spertita en Francio, kie, sekve de niaj instigoj, famuloj kiel R. Rolan k H. Barbus laŭdegis esp-on. — E. L.

KORESPONDADO

Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0.80 mk. g., ĉiu plia linio 0.50 mk. Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago. L = letero, PK = poŝtkarto, PI = poŝtkartoj ilustritaj, PM = poŝtmarkoj, bfl. = poŝtmarko sur bildflanko, kĉl = kun ĉiuj landoj, esp-aĵo = esperantaĵo. Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

ALĜERIO

K-dino el varma lando sciigas al K-do el "glacia dezerto", ke lia karto trafis.

ĈEĤOSLOVAKIO

K-do L. Jakoubé, *Vel. Hamry, 19,* interŝ. k koresp. kun kolektantoj de insektoj (ankaŭ neesp-istoj), pri entomologio ĝenerale k speciale pri himenopteroj (vespoj, formikoj, tentredinidoj) en esp., ĉeĥa, germ., angla lingvoj kun ekstereŭropanoj, L. Ankaŭ pri a. temoj, L, PI, PK.

FRANCIO

— Hispana K-do (25-jara), 14 rue Provencal, *Cagnes-sur-Mer* (A. M.) invitas junan naturistinon k se eble muzikistinon veni ĉi tien por pasigi sian libertempon. Manĝaĵo k loĝejo senpagaj.

GERMANIO

K-dino Helene Schmalfuss (sportulino), Muldenstr. 2, *Wilkaŭ/Sa.*, pri ĉ. temoj, precipe kun eksterlandanoj, kiuj intencas veturi al Vieno, por ĉeesti la lab. olimpion 1931. Resp. garantiata.

K-do Erwin Becker, Ndf. 45, *Weigelsdorf*, Eulengebirge, kĉl, pri ĉ temoj. Resp. garantiata.

HISPANIO

K-do F-co Montaner (15 444), *Sabadell,* petas ĉesi la koresp-adon, ĉar li ne plu povas koresp. pro delikataj aferoj.

HUNGARIO

K-do M. Kollár, Belicei u. 11, *Szarvas,* kĉl, pri ĉ. temoj.

K-do E. Molnár, Alsó-János-u. 11, *Csepel a. Budapest,* kĉl, tekstillaboristoj pri lab. movado.

NEDERLANDO

K-do J. F. Goudswaard (13 877), st. Jozefstrato 6, *Zwolle,* interŝ. PM, kĉl. Mi certe sendos al vi la saman kvanton.

K-do G. van Dijk, Tuinstr. 59, *Wormerveer,* interŝ. PM kun Sovetio. Povas doni PM el ĉl., valoro kontraŭ valoro aŭ po peco.

PORTUGALIO

— Ĉiulandaj metallaboristoj k lab. klasorganizoj sendu vian jurnalon por interŝanĝo al: "Eco Metalurgico", Rua da Esperanca, 122, 2°, *Lisboa.*

— Ĉiulandaj poŝtoficistoj k lab. klasorganizoj sendu vian ĵurnalon por interŝanĝo al: "Eco Telégrafo-Postal", Rua da Madalena 91, 2° *Lisboa.*

SOVETIO

— Klubo de Ĉiĉerin, okolo Samara, *st. Kinel,* koresp. kolektive kĉl, pri vivkondiĉoj k virinorganizoj.

— Gelab-istoj de agrarmastrumo, fabrikoj k geknaboj skribu al ni pri via vivo, laboro k agado. Adr.: *Barnaul,* 5 Altajska 65, A. Kuliĉenko. — Ni nepre resp.

— Sportula rondeto koresp. kĉl, pri div. specoj de sporto k kondiĉoj, metodoj de sporta movado. Adr.: *Rostov-Don,* ul. Engelsa 77, Dvorec Truda, Sojuz Piŝĉevikov, Kruĵok' Fizkultur.

— Viglan koresp-adon garantias 150 gestudentoj pri ĉ. temoj, kĉl. Adr.: Ukrainio, *Kremenĉug,* Pedagogia Teknikumo.

— La gelernantaro de la 7-a lernejo en *Kremenĉug* (Ukrainio), strato de Gogol koresp. kun lernantoj el ĉl., pri ĉ. temoj.

K-do Gr. Miĥajlov, *Nesterovo,* Rjazansk. okr., kĉl, pri ĉ. temoj. Resp. garantiata.

— 5 Gek-doj koresp. kĉl, pri ĉ. temoj, L, PI, il. gaz., ĵurn., resp. garantiata. Adr.: K-do I. Golland, ul. Radiŝĉeva 8, kv. 1, *Sverdlovsk.*

K-do Bazilo Novikov, str. Stepana Ĥalturina 21, *Ufa,* kĉl, pri ĉ. temoj, L, PI, bfl, esp-aĵoj, il. gaz. ktp. Certe resp.

K-do A. P. Ĉernov, *Novosibirsk,* Obŝĉejitie Posadoĉnoj fabriki, d. 2, kv. 20 (j. ledisto), kĉl. fabrikaj ledistoj k. a. profesiuloj, pri ĉ. t., L, PI, il. jurn., libroj. Nepre resp.

K-do Jakobo Kanevski, Ĵilanska str. 22, *Kiev,* kĉl. jun. lab-istoj gaz., afiŝoj.

K-do Abrahamo Daniŝevski, Proletarskastr. 46/2, *Kiev,* kĉl. jun. labistoj, gaz., afiŝoj.

K-do A. Losikov, Pervomajskaja 21, kv. 11, *Jaroslavl,* kĉl, pri seriozaj temoj de lab. vivo, L, PI.

K-do A. Tepliŝĉev, Respublikanskaja 71, kv. 2, *Jaroslavl,* kĉl, L, PI, interesaj let. estos presataj en gaz.

K-do Mikaelo Ageev, *Sartana,* Mariupol. okr. "A" 245—2, kĉl, L, PI, PĶ, il. gaz.

K-do Johano Tanev, *Sartana,* Mariupol. okr., Bazar dom Taneva, kĉl, L, PI, PM, il. gaz.

ENHAVO:

Presejo: Peuvag, Druckerei-Filiale Leipzig (Germanio)